

ת"פ 22679/05/20 - מדינת ישראל - נגד מיכאל בן דוד אפללו

בית משפט השלום בבאר שבע

כ"ג ניסן תשפ"א
05 אפריל 2021

ת"פ 22679-05-20 מדינת ישראל נ' אפללו

לפני כב' השופט רון סולקין
המאשימה
מדינת ישראל -
פמ"ד ע"י ב"כ עו"ד מיכאל גרוס
נגד

הנאשם
מיכאל בן דוד אפללו
ע"י ב"כ עו"ד שמעון תורג'מן

פסק דין

כתב האישום והסדר הטיעון

הנאשם שלפני נותן את הדין בגין עבירה של מרמה והפרת אמונים, בניגוד לסעיף 284 לחוק העונשין, תשל"ז - 1977 (להלן: "החוק").

בהתאם לעובדות כתב האישום, הנאשם עובד המועצה הדתית שדרות, ומשמש כמזכיר המועצה, אחראי על תחום כשרות ונישואין.

במהלך חודש יוני 2015, התקיימה פגישה, בה נכחו מר אורן מלכה, הממונה על המועצה הדתית שדרות, הנאשם, ונציג מטעם חברת "נצח ישראל", המספקת לתושבי חו"ל קבורה בארץ (להלן: "החברה").

בפגישה סוכם, כי המועצה תקצה בבית העלמין בשדרות שטח, עליו ייבנו 140 חלקות קבורה דו קומתיות, עבור נפטרים המובאים לקבורה דרך החברה.

בפגישה סוכמו כל תנאי העסקה, לרבות, תשלום מקדמה מטעם החברה, בסך 51,000 ₪, עבור שלוש חלקות קבורה.

ביום 15.07.15 התקיימה פגישה נוספת, בהשתתפות נציגי החברה והנאשם, בה נחתם הסכם שיתוף הפעולה בין המועצה הדתית שדרות והחברה. המקדמה, בסך 51,000 ₪, הועברה לידי הנאשם במזומן.

הנאשם העביר סך של 1,000 ₪ לעובד המועצה גולן ללוש עבור חפירה והכנה של חלקות הקבורה. את היתרה, בסך 50,000 ₪, העביר הנאשם במזומן לידי הממונה על המועצה הדתית, מר אורן מלכה, במקום להפקידם לחשבון המועצה.

במהלך דיון מקדמי, שנערך לפני מותב אחר (כב' ס"נ לעינים פליליים, כתוארו אז) הגיעו הצדדים לידי מתווה מוסכם, שלא פורט לפני בית המשפט.

במסגרת מתווה זה, הודה הנאשם בעובדות ובעבירות של כתב האישום כפי שהוא.

לבקשת ההגנה, לפני משורת הדין, נמנע בית המשפט מהרשעתו, באותה העת, בין היתר, משיקולים הקשורים להמשך העסקתו בשירות המדינה.

ראיות לעונש

התביעה לא הגישה ראיות לענין העונש בתיק זה.

ההגנה הגישה ראיות לענין העונש, כדלקמן:

- צו הגנה זמני מאת מבקר המדינה (נ/1) -המונע מהמועצה הדתית שדרות לפטר את הנאשם או לזמנו לשימוע בנוגע להמשך העסקתו, לאחר שהתרשם, כי הרקע לפיטורין הינו התרעות מצד הנאשם על שחיתות המתקיימת במועצה הדתית שדרות;
- הזמנת הנאשם לשימוע בנוגע להשעיה מתפקידו במועצה הדתית שדרות (נ/2);
- החלטת נציבות שירות המדינה שלא להשעות את הנאשם מתפקידו עד להתפתחויות בהליך הפלילי דנן (נ/3).

עוד הושמע מטעם ההגנה, כעד אופי, את הרב משה הבלין, המכהן כרב העיר קרית-גת וכרב העיר שדרות. עד האופי סיפר, כי בפעילותו כרב העיר שדרות, משמש הנאשם כיד ימינו, וכי סומך עליו בכל ענין. כן סיפר על פעילות צדקה של הנאשם בתקומה למעוטי יכולת, תוך סיוע להם להם בכסף ובתלושים לרכישת מזון; פעילותו להשכנת שלום בין תושבי העיר. לדברי העד, חשש הנאשם מאורן מלכה, ראש המועצה הדתית, והוא סבור שעל רקע זה הנאשם נקלע הנאשם לעבירה.

הערכת שירות המבחן למבוגרים

בענינו של הנאשם הוגש תסקיר, המפרט את נסיבותיו האישיות, כבן 51, נשוי, אב לפעוטה בת כשנה, מתגורר בעיר שדרות, עובד כמזכיר במועצה הדתית שדרות מזה כ-10 שנים. בתפקידו אחראי על אגף הכשרות, הנישואין וחברה קדישא.

הנאשם נולד וגדל בעיר שדרות. בגיל 12 נשלח ללמוד בפנימיה חרדית, ובגיל 15 נשלח להתגורר עם אחיו הגדול בצרפת, שם למד בישיבה במשך כשנתיים וחצי.

עם חזרתו ארצה, התגייס לצה"ל ושירת שירות צבאי מלא כנהג בפיקוד הדרום.

בשנת 1999, החל להתקרב לדת, לאחר טרגדיה שפקדה את משפחתו, בה נהרגו אחותו וילדיה בתאונת דרכים, ואחיו נפצע באורח קשה.

הנאשם שיתף, כי סעד את אחיו במשך כ-15 שנים, עד פטירתו.

אמו של הנאשם נפטרה לפני כ-4 שנים, ואביו, כבן 90, שימש בעבר כרב, שוחט, וסופר סת"ם.

הנאשם שיתף, כי הוא ורעייתו התקשו להביא ילדים לעולם והיו בטיפול פוריות שנים רבות, אשר לא צלחו, עד שזכו להביא לעולם את בתם הבכורה, בגיל מבוגר, לפני כשנה.

ביחס לעבירה הנוכחית, סיפר, כי בשנת 2010 גויס על ידי המעורב הנוסף בעבירה - אורן מלכה - כמזכיר למועצה הדתית. במהלך העסקתו, ביקש ממנו אותו אורן מלכה לגבות מנציגי חברת "נצח ישראל" סכום של ₪ 50,000 כמקדמה לעסקה, ולהעביר הסכום לידי. הנאשם ציין, כי תחילה היסס, אך לבסוף עשה את שנתבקש והעביר לאורן מלכה סכום של ₪ 50,000 במזומן כשהבין, שיש בכך עבירה על החוק.

לדבריו, המניעים למעשיו קשורים, בין היתר, לרצון להישאר בעבודתו ובתפקידו הציבורי שהוא בעל כח והשפעה, לצד החשש להמרות את פיו של אורן, והצורך מצדו לציית לו כעובד הכפוף לו, וכן לאור תחושת מחויבות שחש כלפי אורן, אשר קיבל אותו לעבודה ולתפקיד.

הנאשם תיאר, כי עבודתו המשותפת עם אורן כללה התנהלות, אשר לתפיסתו אינה מוסרית, כשהוא הונחה על ידי אורן לשתף פעולה עמו בהתנהלות זו.

כן, ציין, כי נשאר בתפקיד על רקע הקושי לוותר על פרנסתו וכן חשש להיתפס כבוגד באמון שניתן בו, כמו גם פגיעה במעמד החברתי בקהילה.

הנאשם שיתף, כי התקשה לחלוק עם סביבתו הקרובה את לחצים עמם התמודד, אך בשלב מסוים, על רקע השחיתות הרבה בה הבחין במועצה, פנה ליועץ המשפטי של משרד הדתות.

הנאשם ציין, כי מבין שגה בהתנהלותו בכך ששיתף פעולה עם אורן מלכה. לדבריו, הוא חש בושה וצער רב על מעשיו, מתייסר על מעשיו ונושא תחושת אשמה.

שירות המבחן למבוגרים התרשם, כי הנאשם אדם בעל דימוי עצמי נמוך, אשר נאלץ להתמודד, לאורך השנים, התמודדויות רגשיות משמעותיות בחייו האישיים, כשהוא משקיע מאמצים רבים בדאגה לבני המשפחה. בהקשר זה, שירות המבחן התרשם, כי הנאשם נוטה להקדים צרכי אחרים לצרכיו.

שירות המבחן התרשם, כי הנאשם בעל מערכת ערכים נורמטיבית בבסיסה, כשזוהי מעורבותו היחידה בפלילים עד היום.

שירות המבחן התרשם, כי הנאשם בעל קווי אישיות חלשים, אשר התקשה לעמוד בלחצים שהופעלו עליו, וכי מאפייניו אלו היו בבסיס מעורבותו באירוע פלילי זה.

הנאשם שיתף פעולה באופן מלא במהלך הקשר עם שירות המבחן, נטה לפתיחות רבה ולכנות. במהלך הקשר ערך בחינה עצמית ביקורתית של מעשיו וכן חשבון נפש באשר לדרכי התנהלותו.

שירות המבחן העריך, כי קיים סיכון נמוך להישנות התנהגות עוברת חוק בעתיד.

בסיום התסקיר, בא שירות המבחן בהמלצה על ענישה באפיק שיקומי - טיפולי, במסגרת צו של"צ, בהיקף של 200 שעות.

באשר לשאלת הרשעת הנאשם בדין, המליץ שירות המבחן על סיום ההליך ללא הרשעה, על מנת לאפשר להמשיך העסקתו של הנאשם בשירות הציבורי.

טענות הצדדים

התביעה הגישה טיעוניה בכתב (ת/1) והשלימה אותן על פה.

התביעה הדגישה החומרה בצדה של העבירה, בגינה נותן הנאשם את הדין.

התביעה טענה, כי דווקא בשל היות הנאשם עובד ציבור, מצופה ממנו לשמש דוגמה ומופת לאזרחים.

התביעה טענה, כי במעשיו הנאשם היה כדי לפגוע בקופה הציבורית.

התביעה טענה, כי חלקו של הנאשם בעבירה מהותי ועיקרי.

התביעה טענה, כי לא ניתן לאפשר לעובד ציבור ש"סרח" להמשיך בתפקידו.

התביעה עתרה למתחם ענישה אשר ינוע בין מאסר מותנה לבין מאסר בפועל,

לריצוי בדרך של בעבודות שירות.

במסגרת המתחם, עתרה התביעה לענישה על הרף הנמוך שלו, קרי: עונש מאסר מותנה, אך עמדה על כך, שיש להרשיע הנאשם בדין.

ההגנה טענה, כי לא היה מקום להגיש כתב אישום נגד הנאשם, שעה שהנאשם הוא זה שפנה מיוזמתו לחשוף את פרשיית השחיתות במועצה הדתית, מבלי שזכה לייעוץ משפטי עצמאי (התייעץ עם יועמ"ש המשרד בלבד).

ההגנה הפנתה להכרה בנאשם כ"חושף שחיתות" מטעם משרד מבקר המדינה.

ההגנה הפנתה לכך, שהמעורב הנוסף בפרשה - אורן מלכה, הוא שהיווה הרוח החיה, כשהנאשם אף לא זכה לטובת הנאה כלשהי.

ההגנה עמדה על כך שמדובר באירוע חד פעמי שאינו מאפיין את הנאשם, המנהל אורח חיים נורמטיבי, וזו הסתבכותו הראשונה.

ההגנה טענה, כי הרשעתו בדין, תוביל בוודאות לפיטוריו מעבודתו בשירות הציבורי.

עוד עמדה ההגנה על חלופי הזמן מאז נעברה העבירה, כ-6 שנים, במהלכם איפשרה נציבות שירות המדינה לנאשם להמשיך בעבודתו במועצה הדתית.

בדברו האחרון של הנאשם שיתף ארוכות בנסיבות חייו. לדבריו, אביו נפטר כשבוע לפני מועד שמיעת פרשת העונש, וטרם פטירתו, התגורר בבית הנאשם, אשר סעד אותו עד יומו האחרון. כן, סעד הנאשם את אמו החולה ואחיו החולה, עד פטירתם.

הנאשם שיתף, כי לפני כשנה נולדה בתו הבכורה.

הנאשם שיתף בלקחים שהפיק, בתובנות אליהן הגיע ובחשבון הנפש שערך עם עצמו.

לדבריו, מאז שנעברה העבירה, הדיר עצמו מעיסוק בעניינים ממוניים במועצה, אלא בענייני כשרות ורישום נישואין.

הנאשם מסר, כי הוא נעדר השכלה פורמלית, כשבגילו ובנסיבותיו, ספק אם יהיה בידו להשתלב במעגל העבודה ולפרנס את משפחתו. עוד הוסיף, כי אשתו אינה עובדת בשל בעיות רפואיות.

הנאשם ביקש מבית המשפט לנהוג עמו במידת הרחמים ולהימנע מהרשעתו בדיון.

דיון והכרעה

העבירה שעבר הנאשם היא בעלת מאפיינים של פגיעה באמון הציבור במערכת השלטון ובנסיבותיה היה בה גם פוטנציאל לפגיעה בקופה הציבורית.

אף אם ניתן לקבל טענת ההגנה, כי היוזמה לעבירה באה מהמעורב הנוסף - אורן מלכה, אשר כיהן כראש המועצה הדתית - הרי אין מחלוקת, כי חצה הנאשם הגבולות המקובלים, תוך נטילת כספים השייכים למועצה הדתית, והעברתם לידי אורן מלכה, ביודעו, כי הלה נוטל אותם לכיסו האישי.

לנוכח חלקו של הנאשם בפרשה, שהתמצה בהעברת הכספים לידי אותו אורן מלכה בלבד, מקבל בית המשפט את מתחם הענישה אליו טענה התביעה, בין עונש מאסר צופה פני עתיד ועד לעונש מאסר בפועל לריצוי בדרך של עבודות שירות (לא היתה מחלוקת של ממש בנוגע למתחם זה).

עם זאת, בנסיבותיו המיוחדות של המקרה דנן, מוצא בית המשפט, כי הוצגו שיקולים המצדיקים חריגה מהמתחם מטעמי שיקום, בהתאם לסמכותו של בית המשפט לפי הוראות סעיף 40ד' לחוק העונשין, תשל"ז - 1977, תוך אימוץ מלא של המלצת שירות המבחן למבוגרים, לרבות המלצתו בנוגע לאי-הרשעת הנאשם.

בנוגע לשאלת ההרשעה, התבחינים העדכניים הם שניים: האחד - האם עצם טיבה של העבירה, בנסיבותיה, מאפשר הימנעות מהרשעה, כענין ערכי, תוך שבית המשפט מביא בחשבון את אמון הציבור במערכת המשפט; השני - האם הוכח חשש קונקרטי לפגיעה בעתידו המקצועי של הנאשם ובסיכויי שיקומו, כתוצאה מהרשעתו בדין, כאשר מידת הפגיעה אינה מידתית ביחס לעבירה, בנסיבותיה.

במקרה דנן, עלה בידי ההגנה להרים הנטל הנדרש על מנת להצביע על כך, כי שני התבחינים מתקיימים בענינו של הנאשם.

אשר לטיב העבירה: המדובר באירוע נקודתי, ממנו לא זכה הנאשם לטובת הנאה של ממש; היוזמה לעבירה, באה, מהמעורב הנוסף, אורן מלכה, אשר כיהן בתפקיד ראש המועצה הדתית, אליו היה כפוף הנאשם במסגרת יחסי העבודה, ואף הרגיש שהוא "חב לו" את עבודתו.

אין חולק, כי גם אם הממונה על הנאשם הורה לו לפעול כפי שפעל - אין בכך כדי לפטרו מאחריות, כאשר הודה בכך, שהבין שהמדובר בפעולה בניגוד לדין. ברם, במקרה דנן, פעל הנאשם, בסופו של דבר, מיוזמתו, לתיקון המצב, תוך שפנה ללשכת היועץ המשפטי במשרד הדתות וחשף את מעשי השחיתות.

אכן, טעה הנאשם בשיקול דעתו, אך המדובר בטעות אחת, נקודתית, אשר בסופו של דבר, הנאשם הוא שדיווח עליה לגורמים המוסמכים.

בית המשפט אינו מקבל טענת התביעה, כי העבירה שעבר הנאשם, בנסיבותיה, אינה מאפשרת כלל הימנעות מהרשעה. לו היה מדובר במעורב הראשי בפרשה - יתכן שכך היה הדבר. אך לאור חלקו של הנאשם בפרשה - אין המדובר בכשל בעומק כזה, שאינו מאפשר דיון בשאלת ההרשעה.

אל מול כשל נקודתי זה, עומדות נסיבותיו של הנאשם, אשר הגיע מנקודת מוצא שאינה פשוטה, ולמרות האמור, עלה בידיו לקיים חיים אזרחיים כאדם המועיל לחברה, לרבות שירות צבאי מלא ותרומה של ממש לקהילה.

דבריו של ע.ה. 1 בנוגע לתרומתו הרבה של הנאשם - מדברים בעד עצמם.

כל חייו של הנאשם שם את צרכיהם של אחרים לפני רצונותיו וצרכיו. הדבר בא לידי ביטוי הן בסעדו את אחיו, ה מרותק לכיסא גלגלים, שנים ארוכות; בסעדו את אמו החולה; את אביו החולה. בתמיכתו ברעייתו שנים ארוכות. ואותם מאפייני אופי - כך על פי הערכת הגורמים המקצועיים - הם שגם עמדו בבסיס העבירה ואיפשרו לתמרנו להעביר הכספים בעבור הממונה עליו.

שירות המבחן מצא, כי לאחר הליכי בירור והערכה עמוקים וממושכים, עלה בידי הנאשם לגלות תובנה מלאה ביחס

לדפוס המכשיל, שעמד בבסיס הקושי שלו להציב גבולות לאחרים ולהעדיף צרכיהם על פני צרכיו שלו. מידות אלה הן שעמדו בבסיס הכשל בהפעלת שיקול הדעת. שירות המבחן התרשם, כי הנאשם רכש הכלים הנדרשים על מנת להימנע מטעויות מסוג זה בעתיד.

לכל אלה יש להוסיף, את חלוף הזמן מאז מעשי העבירה - תקופה בת שש שנים, במהלכם המשיך הנאשם למלא תפקיד ציבורי במועצה הדתית, תוך שנמנע מהסתבכות נוספת כלשהי. קביעה שיפוטית שיהיה בה, בהסתברות גבוהה, להטיל הכוורת על המשך העסקתו בחלוף תקופה כה ארוכה - תהיה בלתי מידתית ויהיה בה אלמנט של שרירות והכבדה שאינה במקומה.

אשר לפגיעה בסיכויי שיקומו של הנאשם - זו ברורה מאליה. כאמור, להרשעה פלילית עלולה להיות, בהסתברות גבוהה, השפעה משמעותית בנוגע לשאלת המשך העסקתו של הנאשם בשירות הציבורי.

כך ניתן גם ללמוד ממכתב נציבות שירות המדינה - נ/3.

פניית הנאשם לגורמים המוסמכים, ללא ליווי משפטי, מבלי שהובטח לו דבר - מן הדין שתבוא לזכותו ביום פקודה.

בפסק הדין ע"פ 3554/16 **יעקובוביץ נ' מדינת ישראל** (פורסם במאגרים - 2017), הורה בית המשפט על ביטול הרשעתו של מערער, אשר שימש כמעקל מטעם רשות האכיפה והגביה, והיה מעורב בפרשיית הונאה, במסגרתה הציגו הוא ואחרים מצג שווא, כאילו המדובר בשוטרים, לצורך מימוש כלי רכב מעוקלים. באותו מקרה, נערך שימוש לרעה בסמכות תוך פגיעה בפרטיותם של החייבים.

בית המשפט העליון, הרכב בראשות כב' השופטת (כתוארה אז) א' חיות, הורה על ביטול ההרשעה על מנת למנוע פגיעה בסיכויי שיקומו של הנאשם, אשר היה בתהליך של לימודים למקצוע.

בית המשפט מוצא, כי במקרה שלפנינו, הוכחה פגיעה קשה יותר בסיכויי השיקום וכי המעשה, במקרה דנן, בוודאי אינו חמור יותר מהפרשיה שנדונה באותו מקרה.

לאחר עיון בהערכות שירות המבחן ובטענות הצדדים, כמו גם בפסיקה שהוגשה - מוצא בית המשפט לאמץ המלצת שירות המבחן למבוגרים, אשר, במקרה דנן, תואמת גם את האינטרס הציבורי - ויהיה בה כדי לאפשר לשיקומו ולהמשך שירותו הטוב של הנאשם בשירות הציבורי במועצה הדתית.

אשר לשאלת העונש - למעשה, עתירתה העונשית של ההגנה, בהתאם להמלצת שירות המבחן, תביא לידי ביטוי באופן טוב יותר את האינטרס הציבורי, באשר היא כוללת גם אלמנט של ענישה במישור המעשה, כשבית המשפט אף מוצא להגדיל היקף שעות השל"צ, להיקף שיהיה בו כדי להמחיש באופן הולם יותר את הפגיעה בערכים המוגנים.

סוף דבר

לאחר עיון בטיעוני המאשימה בכתב; שמיעת טיעוני הצדדים על פה; עיון בתסקיר שירות המבחן למבוגרים; עיון בפסיקה שהוגשה; שמיעת עדותו של עד האופי; ולאחר שמיעת דברו האחרון של הנאשם; גוזר על הנאשם כדלקמן:

א. לחובת הנאשם לא תירשם הרשעה בדינו;

ב. הנאשם ירצה צו של"צ בהיקף 360 שעות, בהתאם לתכנית השל"צ שתגובש ע"י שירות המבחן ותוגש לבית המשפט בתוך 30 יום מהיום. על הנאשם להתייצב, בתוך 7 ימים מהיום, בשירות המבחן, לקבלת הוראות בנוגע לריצוי עבודות השל"צ. הנאשם מוזהר, כי אי התייצבות לריצוי עבודות השל"צ, או אי שיתוף פעולה בנוגע לריצוי - עלול להביא להפקעת צו השל"צ ולדיון מחדש בשאלת ההרשעה והעונש בתיק זה, על כל המשתמע מכך.

עותק פסק הדין יועבר לשירות המבחן למבוגרים.

הודעה זכות הערעור.

ניתנה היום, כ"ג ניסן תשפ"א, 05 אפריל 2021, במעמד הצדדים.